

Komisijos pranešimas dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai

(2008/C 155/02)

Šiuo pranešimu pakeičiamas Komisijos pranešimas dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai (OL C 71, 2000 3 11, p. 14).

1. ĮVADAS

1.1. Pagrindas

Šiuo pranešimu patikslinamas Komisijos požiūris į garantijomis suteikiamą valstybės pagalbą ir siekiama pateikti valstybėms narėms išsamesnius nurodymus dėl principų, kuriais Komisija ketina remtis aiškindama 87 bei 88 straipsnius ir jų taikymą valstybės garantijoms. Šie principai šiuo metu yra nustatyti Komisijos pranešime dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai ⁽¹⁾. Patirtis, įgyta taikant šį pranešimą nuo 2000 m., rodo, kad reikėtų keisti Komisijos politiką šioje srityje. Todėl Komisija nori prisiminti, pavyzdžiui, savo naujausią patirtį priimant įvairius konkrečius sprendimus ⁽²⁾ dėl poreikio atlikti atskirą nuostolių rizikos, susijusios su kiekviena garantija schemų atvejais, vertinimą. Komisija toliau ketina didinti šios srities politikos skaidrumą, kad jos sprendimai būtų nuspėjami ir kad visiems būtų taikomos vienodos sąlygos. Visų pirma Komisija nori užtikrinti mažoms ir vidutinėms įmonėms (toliau – MVI) bei valstybėms narėms „saugius uostus“ ir tam tikrai įmonei pagal jos finansinį reitingą iš anksto nustatyti mažiausią priemonę, kuri turėtų būti taikoma valstybės garantijai, kad pastaroji nebūtų laikoma valstybės pagalba, kuriai taikomas Sutarties 87 straipsnio 1 dalis. Kiekvieną taikomą priemonę, kuri nesiekia minėto dydžio, būtų galima atitinkamai laikyti pagalbos elementu.

1.2. Garantijų rūšys

Dažniausiai pasitaikančių rūšių garantijos yra susijusios su paskola arba kitu finansiniu įsipareigojimu, dėl kurio paskolos gavėjas turi susitarti su paskolos davėju; garantijos gali būti teikiamos individualiai arba pagal garantijų schemas.

Tačiau pagal savo teisinį pagrindą, garantuojamo sandorio pobūdį, trukmę ir t. t. garantijos gali būti įvairių rūšių, toliau pateikiamas galimų garantijų sąrašas, kuris nėra išsamus:

- bendrosios garantijos, t. y. garantijos, suteikiamos pačioms įmonėms, ir garantijos, susijusios su konkrečiu sandoriu, kuris gali būti paskola, akcinio kapitalo investavimas ir t. t.;
- garantijos, numatytos konkrečioje priemonėje, ir garantijos, susijusios su pačios įmonės statusu;
- tiesiogiai teikiamos garantijos arba pirmo lygio garantui teikiamos netiesioginės garantijos;
- neribotos garantijos ir riboto dydžio ir (arba) trukmės garantijos: Komisija garantijomis suteikiama valstybės pagalba taip pat laiko palankesnes finansavimo sąlygas, taikomas įmonėms, kurioms dėl jų teisinio statuso netaikomos bankroto ar kitos nemokumo procedūros arba kurios dėl savo teisinio statuso gali naudotis valstybės garantija ar valstybės teikiamu nuostolių finansavimu. Tą patį galima pasakyti apie valstybės įsigyjamą įmonės akcijų paketo dalį, jeigu vietoj įprastinės ribotos atsakomybės prisiimama neribota atsakomybė;
- garantijos, akivaizdžiai kylančios iš sutartinio šaltinio (kaip antai oficialių sutarčių, patvirtinimo raštų) arba kito teisinio šaltinio, ir ne tokios akivaizdžios garantijos (kaip antai papildomi raštai, žodiniai pasižadėjimai), kurių suteikiamas patvirtinimas gali būti įvairių lygių.

⁽¹⁾ OL C 71, 2000 3 11, p. 14.

⁽²⁾ Pavyzdžiui: 2003 m. balandžio 23 d. Komisijos sprendimas 2003/706/EB dėl Vokietijos įgyvendinamos pagalbos schemos „Garantijų schemos Brandenburgo žemei 1991 m. ir 1994 m.“, valstybės pagalba C 45/98 (ex NN 45/97) (OL L 263, 2003 10 14, p. 1); 2003 m. gruodžio 16 d. Komisijos sprendimas dėl laivų finansavimo – Vokietija (N 512/03), (OL C 62, 2004 3 11, p. 3); 2005 m. balandžio 6 d. Komisijos sprendimas 2006/599/EC dėl pagalbos schemos, kurią Italija ketina taikyti laivų kreditavimui, (OL L 244, 2006 9 7, p. 17).

Pastaruju atveju tinkamų teisinių arba apskaitos dokumentų trūkumas dažnai labai sumažina galimybę garantijas stebėti; tai susiję su garantijos gavėju ir ją suteikiančia valstybe arba viešąja įstaiga, o kartu ir su trečiųjų šalių turima informacija.

1.3. Pranešimo struktūra ir taikymo sritis

Šiame pranešime:

- a) garantijos schema – bet kokia priemonė, pagal kurią, netaikant tolesnių įgyvendinimo priemonių, garantijos gali būti suteikiamos įmonėms, kurios tenkina tam tikras trukmės, sumos, pagrindinio sandorio, įmonės rūšies arba dydžio (kaip antai MVĮ) sąlygas;
- b) individuali garantija – bet kokia įmonei suteikta garantija, kuri nėra suteikta pagal garantijos schemą.

Šio pranešimo 3 ir 4 skirsniai tiesiogiai taikomi garantijoms, susijusioms su konkrečiu finansiniu sandoriu, pavyzdžiui, paskola. Komisijos nuomone, būtent tokiais atvejais garantijas labiausiai reikia priskirti arba nepriskirti valstybės pagalbai dėl jų dažnumo ir dėl to, kad paprastai jas galima kiekybiškai įvertinti.

Kadangi daugeliu atveju garantuojamas sandoris būtų paskola, toliau pranešime pagrindinis garantijos gavėjas vadinamas paskolos gavėju, o įstaiga, kurios riziką sumažina valstybės garantija – paskolos davėju. Šių dviejų specialiųjų terminų vartojimo tikslas taip pat yra padėti suprasti teksto loginį pagrindą, nes pagrindinis paskolos principas yra visiems aiškus. Tačiau tai nereiškia, kad 3 ir 4 skirsniai taikomi tik paskolos garantijai. Jie taikomi visoms garantijoms, susijusioms su panašiu rizikos perdavimu, pavyzdžiui, akcinio kapitalo investavimo forma, jeigu atsižvelgiama į tam tikrą rizikos pobūdį (įskaitant nepakankamo užtikrinimo galimybę).

Šis pranešimas taikomas visiems ekonomikos sektoriams, įskaitant žemės ūkio, žuvininkystės ir transporto sektorius, nepažeidžiant atitinkamiems sektoriams taikomų specialiųjų su garantijomis susijusių taisyklių.

Šis pranešimas netaikomas eksporto kredito garantijoms.

1.4. Kitų rūšių garantijos

Jeigu tam tikrų kitų rūšių garantijos (žr. 1.2 punktą) yra susijusios su rizikos perdavimu paskolos garantui ir jeigu joms nebūdingas vienas arba keli 1.3 punkte nurodyti ypatumai, pavyzdžiui, draudimo garantijos vertinamos kiekviena atskirai, taikant, jeigu reikia, šio pranešimo atitinkamus skirsnius arba šiame pranešime apibūdintas metodikas.

1.5. Neutralumas

Kadangi šis pranešimas taikomas nepažeidžiant Sutarties 295 straipsnio, jis nepažeidžia valstybėse narėse galiojančių turto nuosavybės sistemą reglamentuojančių taisyklių. Komisija yra neutrali viešosios ir privačios nuosavybės atžvilgiu.

Vadinasi, vien to, kad didžioji įmonės dalis priklauso valstybei, nepakanka, kad tokią nuosavybę būtų galima laikyti suteikta valstybės garantija, jeigu nėra tiesioginių arba netiesioginių garantijos elementų.

2. 87 STRAIPSNIO 1 DALIES TAIKYMAS

2.1. Bendros pastabos

Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, būdama naudinga tam tikroms įmonėms arba tam tikrų prekių gamybai, iškraipo arba gali iškraipyti konkurenciją, yra nesuderinama su bendrąja rinka, jeigu ji daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.

Šie bendri kriterijai taikomi ir garantijoms. Kalbant apie kitas potencialios pagalbos rūšis, garantijos, kurias tiesiogiai suteikia valstybė, tai yra centrinės, regioninės arba vietos valdžios institucijos, taip pat garantijos, kurias iš valstybinių išteklių suteikia kitos valstybės kontroliuojamos įstaigos, pavyzdžiui, įmonės ir valdžios institucijoms priskiriamos įstaigos ⁽³⁾, gali būti laikomos valstybės pagalba.

Todėl, siekiant išvengti neaiškumų, reikėtų išaiškinti valstybinių išteklių sąvoką valstybės garantijų srityje. Valstybės garantijos nauda yra ta, kad su garantija susijusią riziką prisiima valstybė. Valstybei už prisiimamą riziką turėtų būti atlyginama, sumokant tam tikrą priemoką. Kai valstybė visai arba iš dalies atsisako tokios priemokos, įmonė iš to gauna naudos, bet kartu sumažėja valstybiniai ištekliai. Vadinasi, net jeigu pagal garantiją valstybė nėra nieko išmokėjusi, remiantis Sutarties 87 straipsnio 1 dalimi, valstybės pagalba vis vien gali būti laikoma egzistuojančia. Pagalba suteikiama tada, kai suteikiama garantija, o ne tada, kai garantija pasinaudojama arba pagal jos sąlygas išmokami pinigai. Ar garantija yra valstybės pagalba, ar ne, o jei taip, koks gali būti tokios valstybės pagalbos dydis, reikia vertinti suteikiant garantiją.

Kalbant apie valstybės garantijas, Komisija nurodo, kad tyrimas pagal valstybės pagalbos taisyklės nepažeidžia atitinkamos priemonės suderinamumo su kitomis Sutarties nuostatomis.

2.2. Pagalba paskolos gavėjui

Paprastai pagalbą gauna paskolos gavėjas. Kaip nurodyta 2.1 punkte, už prisiimamą riziką turėtų būti atlyginama, sumokant tam tikrą priemoką. Kai paskolos gavėjas neprivalo mokėti priemokos, arba moka nedidelę priemoką, jis įgyja pranašumą. Palyginus su tais atvejais, kai garantija nesuteikiama, dėl valstybės garantijos paskolos gavėjas gali gauti paskolą palankesniais finansiniais sąlygomis nei tos, kurios paprastai taikomos finansų rinkose. Turėdamas valstybės garantiją, paskolos gavėjas dažniausiai gali susitarti dėl mažesnių palūkanų ir (arba) mažesnio užstato. Kai kuriais atvejais neturėdamas valstybės garantijos paskolos gavėjas nerastų finansų įstaigos, kuri skolintų bet kokiomis sąlygomis. Taigi valstybės garantijos gali padėti kurti naują verslą, o kai kurioms įmonėms gauti lėšų naujai veiklai. Lygiai taip pat valstybės garantija gali padėti bankrutuojančiai įmonei tęsti veiklą, o ne būti likviduotai arba reorganizuotai; dėl to gali būti iškraipyta konkurencija.

2.3. Pagalba paskolos davėjui

2.3.1. Nors paprastai pagalbą gauna paskolos gavėjas, esant tam tikroms sąlygoms, tiesioginės naudos iš pagalbos gali gauti ir paskolos davėjas. Ypač, pavyzdžiui, jeigu valstybės garantija suteikiama *ex post*, kai paskola jau suteikta arba kitas finansinis įsipareigojimas prisiimtas nepatikslinus šios paskolos arba finansinio įsipareigojimo sąlygų arba jeigu viena garantuota paskola naudojama kitai negarantuotai paskolai grąžinti tai pačiai kredito įstaigai, tokiu atveju paskolos davėjui taip pat gali būti suteikta pagalba, nes tada padidėja paskolų užstatas. Kai garantija apima pagalbą paskolos davėjui, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad tokia pagalba iš esmės gali būti laikoma pagalba veiklai.

2.3.2. Garantijos skiriasi nuo kitų valstybės pagalbos priemonių, pavyzdžiui, dotacijų arba mokesčių lengvatų, nes garantijos atveju valstybė taip pat užmezga teisinius santykius su paskolos davėju. Todėl reikia atsižvelgti į neteisėtai suteiktos valstybės pagalbos galimą poveikį trečiosioms šalims. Kai valstybės garantijos suteikiamos paskoloms, tai daugiausia būna susiję su paskolas teikiančiomis finansų įstaigomis. Jei valstybės garantijos buvo suteiktos obligacijoms, išleistoms įmonėms siekiant gauti finansavimą, tai susiję su finansų įstaigomis, dalyvavusiomis išleidžiant obligacijas. Ar pagalbos neteisėtumas turi įtakos valstybės ir trečiųjų šalių teisiniams santykiams turi būti išnagrinėta remiantis nacionaline teise. Valstybių narių teismams gali tekti svarstyti, ar nacionalinė teisė draudžia sudaryti garantijų sutartis, ir Komisijos nuomone, tai vertindami jie turėtų atsižvelgti į Bendrijos teisės pažeidimą. Todėl visuomet, kai suteikiamos garantijos, paskolos davėjai galėtų būti suinteresuoti patikrinti, ir tai turėtų būti įprasta atsargumo priemonė, ar buvo laikomasi valstybės pagalbai taikomų Bendrijos taisyklių. Valstybė narė turėtų galėti pateikti individualiai garantijai arba schemai Komisijos suteiktą bylos numerį ir, jeigu įmanoma, nekonfidencialią Komisijos sprendimo kopiją kartu su atitinkama nuoroda į *Europos Sąjungos oficialųjį leidinį*. Savo ruožtu Komisija padarys viską, kad suteiktų skaidrią informaciją apie jos patvirtintas garantijas ir schemas.

⁽³⁾ Žr. bylą C-482/99 *Prancūzija prieš Komisiją* (Stardust) [2002] Rink. p. I-4397.

3. SĄLYGOS, KURIOMS ESANT NELAIKOMA, KAD SUTEIKTA PAGALBA

3.1. Bendrosios nuostatos

Įmonei jokios naudos neduodanti valstybės suteikta individuali garantija arba garantijos schema nelaikoma valstybės pagalba.

Tokiu atveju, siekiant nustatyti, ar suteikta garantija arba garantijų schema duoda naudos, Teismas savo neseniai priimtuose sprendimuose ⁽⁴⁾ patvirtino, kad Komisija savo vertinimą turėtų atlikti vadovaudamasi investuotojo, veikiančio rinkos ekonomikos sąlygomis, principu (toliau – rinkos ekonomikos investuotojo principas). Todėl reikėtų atsižvelgti į garantiją gaunančios įmonės tikrąsias galimybes gauti lygiaverčius finansinius išteklius kapitalo rinkoje. Valstybės pagalbos nėra tada, kai suteikiamas naujas finansavimo šaltinis, taikant sąlygas, kurios yra priimtinos privačiam ekonominės veiklos vykdytojui įprastinėmis rinkos ekonomikos sąlygomis ⁽⁵⁾.

Siekiant paprasčiau vertinti, ar rinkos ekonomikos investuotojo principas tenkinamas konkrečiai garantijos priemonei, Komisija šiame skyriuje nurodo pakankamas sąlygas, kurioms esant pagalba laikoma nesuteikta. Individualios garantijos aptariamos 3.2 punkte, o 3.3 punkte – supaprastintos MVĮ individualios garantijos. Garantijų schemas aptariamos 3.4 punkte, o 3.5 punkte – supaprastintos garantijų schemas MVĮ.

3.2. Individualios garantijos

Komisijos nuomone, individuali valstybės garantija nelaikoma valstybės pagalba, jeigu atitinka visas šias sąlygas:

a) Paskolos gavėjas neturi finansinių sunkumų.

Sprendžiant, ar paskolos gavėjas neturi finansinių sunkumų, reikėtų atsižvelgti į gairėse dėl sanavimo ir restruktūrizavimo pagalbos ⁽⁶⁾ pateiktą apibrėžimą. Prieš mažiau nei trejus metus įsisteigusios MVĮ šiame pranešime nelaikomos sunkumų patiriančiomis įmonėmis.

b) Suteikiant garantiją, galima tinkamai įvertinti jos dydį. Tai reiškia, kad garantija turi būti susieta su konkrečiu finansiniu sandoriu, kuriame nustatyta didžiausia suma ir terminas.

c) Garantija užtikrinama ne daugiau kaip 80 % negrąžintos paskolos arba kito finansinio įsipareigojimo; šis apribojimas netaikomas garantijoms, dengiančioms skolos vertybinius popierius ⁽⁷⁾.

Komisijos nuomone, jeigu finansinis įsipareigojimas yra visiškai užtikrintas valstybės garantija, paskolos davėjas yra mažiau suinteresuotas tinkamai įvertinti, užtikrinti ir sumažinti skolinimo operacijos riziką ir ypač tinkamai įvertinti paskolos gavėjo patikimumą. Neturėdamas priemonių, valstybinis garantas taip pat ne visuomet gali atlikti tokį rizikos vertinimą. Nebūdami suinteresuoti sumažinti paskolos negrąžinimo riziką, paskolos davėjai gali būti skatinami sudaryti sutartis dėl didesnės nei įprasta komercinės rizikos paskolų ir taip gali padidėti didesnės rizikos garantijų dalis valstybės garantijų portfelyje.

⁽⁴⁾ Žr. 3 išnašoje nurodytą bylą C-482/99, op. cit.

⁽⁵⁾ Žr., Komisijos komunikatą dėl EB sutarties 92 ir 93 straipsnių taikymo valstybei priklausančioms akcijoms (Europos Bendrijų biuletenis Nr. 9-1984); sujungtos bylos 296 ir 318/82 *Nyderlandai ir Leeuwarder Papierwarenfabriek Bv prieš Komisiją* [1985] Rink. p. 809, 17 dalis; Komisijos komunikatą dėl EB sutarties 92 ir 93 straipsnių ir EEE susitarimo 61 straipsnio taikymo valstybės pagalbai aviacijos sektoriuje (OL C 350, 1994 12 10, p. 5), 25 ir 26 punktai.

⁽⁶⁾ OL C 244, 2004 10 1, p. 2.

⁽⁷⁾ Skolos vertybinių popierių apibrėžimas nurodytas 2004 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/109/EB dėl informacijos apie emitentus, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, skaidrumo reikalavimų suderinimo, iš dalies keičiančios Direktyvą 2001/34/EB 2 straipsnio 1 dalies b punkte, (OL L 390, 2004 12 31, p. 38). Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 2008/22/EB (OL L 76, 2008 3 19, p. 50).

80 % apribojimas netaikomas valstybinei garantijai, suteiktai finansuoti įmonę, kurios veiklą sudaro tik tinkamai patikėtų bendros ekonominės svarbos paslaugų (BESP) ⁽⁸⁾ teikimas ir kai minėtą garantiją suteikia įmonei minėtą užduotį patikėjusi valdžios institucija. 80 % apribojimas taikomas tik tuomet, jeigu atitinkama įmonė teikia kitas BESP arba verčiasi kitokia ūkine veikla.

Siekiant užtikrinti, kad paskolos davėjas iš tikrųjų prisiimtų dalį rizikos, būtina tinkamai atsižvelgti į šiuos du aspektus:

- kai paskolos arba finansinio įsipareigojimo dydis ilgainiui mažėja, pavyzdžiui, dėl to, kad prasideda paskolos grąžinimas, garantuojama suma turi proporcingai sumažėti taip, kad bet kuriuo metu garantija užtikrintų ne daugiau kaip 80 % negrąžintos paskolos arba finansinio įsipareigojimo.
- paskolos davėjas ir garantas turi patirti proporcingus ir vienodus nuostolius. Grynosios pajamos (t. y. pajamos, iš kurių išskaičiuotos reikalavimų apdorojimo išlaidos), gaunamos susigrąžinant skolą, kuriai paskolos gavėjas suteikė užstatą, turi proporcingai sumažinti paskolos davėjo ir garanto patiriamus nuostolius. Pirmojo nuostolio garantijos, kai nuostoliai pirmiausia priskiriami garantui, o tik paskui – paskolos davėjui, gali būti laikomos susijusiomis su pagalba.

Valstybė narė, kuri nori suteikti garantiją, didesnę už maksimalią 80 % ribą, ir teigia, kad tokia garantija nėra pagalba, turėtų tinkamai pagrįsti tokį reikalavimą, pavyzdžiui, susitarimu dėl viso sandorio, ir apie jį pranešti Komisijai, kad būtų galima tinkamai įvertinta, ar sandoris gali būti susijęs su valstybės pagalba.

d) Už garantiją sumokama rinkos sąlygas atitinkanti kaina.

Kaip nurodyta 2.1 punkte, už prisiimamą riziką turėtų būti atlyginama nustatant tam tikrą priemoką garantuotai arba netiesiogiai garantuotai sumai. Kai už garantiją mokama kaina yra bent tokia pati, kaip atitinkamos garantijos priemokos atitikmuo finansų rinkose, tokia garantija nesudaro valstybės pagalbos.

Jeigu finansų rinkose negalima rasti jokie tinkamo garantijos priemokos atitikmens, bendrą garantuotos paskolos finansinę kainą, įskaitant paskolos palūkanų normą ir garantijos priemoką, reikia palyginti su panašios negarantuotos paskolos rinkos kaina.

Abiem atvejais, norint nustatyti tam tikrą rinkos kainą, reikėtų atsižvelgti į garantijos ir pagrindinės paskolos savybes, kurias sudaro: sandorio dydis ir trukmė, paskolos gavėjo pateiktas užstatas ir kita patirtis, susijusi su susigrąžinimo koeficiento įvertinimu, tikimybė, kad paskolos gavėjas gali neįvykdyti savo įsipareigojimų dėl savo finansinės padėties, sektorių, kuriame veikia paskolos gavėjas, ir sektoriaus perspektyvos bei kitos ekonominės sąlygos. Toks tyrimas turėtų labai padėti klasifikuojant paskolos gavėją pagal rizikos reitingą. Šią klasifikaciją gali atlikti tarptautiniu lygiu pripažinta reitingo agentūra arba, jeigu įmanoma, galima naudoti pagrindinę paskolą suteikusio banko vidaus reitingą. Šiuo atveju Komisija atkreipia dėmesį į ryšį tarp reitingo ir įsipareigojimų nevykdymo koeficiento, nustatyto tarptautinių finansų įstaigų, apie kurių veiklą informacija taip pat skelbiama viešai ⁽⁹⁾. Vertinama priemokų atitikimą rinkos kainoms, valstybė narė gali palyginti kainas, kurias rinkoje moka panašų reitingą turinčios įmonės.

Todėl Komisija nepatvirtins garantijos priemokos, kaip nustatytos pagal vieną tarifą, laikomą atitinkančiu bendrą sektoriaus standartą.

⁽⁸⁾ Tokios bendros ekonominės svarbos paslaugos turi atitikti 2005 m. lapkričio 28 d. Komisijos sprendimą 2005/842/EB dėl EB sutarties 86 straipsnio 2 dalies taikymo valstybės pagalbai kompensacijos už viešąją paslaugą forma skiriamai tam tikroms įmonėms, kurioms patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas (OL L 312, 2005 11 29, p. 67) ir Bendrijos bendrąsias nuostatas dėl valstybės pagalbos kompensacijos už viešąją paslaugą forma (OL C 297, 2005 11 29, p. 4).

⁽⁹⁾ Pavyzdžiui, agentūrų kredito reitingų 1 lentelę galima rasti Tarptautinių atsiskaitymų banko darbiniam dokumente Nr. 207, kuris skelbiamas internete adresu: <http://www.bis.org/publ/work207.pdf>

3.3. Individualių garantijų MVĮ vertinimas

Taikant išimtį, jeigu paskolos gavėjas yra MVĮ⁽¹⁰⁾, Komisija, nukrypdamą nuo 3.2 punkto d papunkčio nuostatų, gali pritarti paprastesniam pagalbos elemento egzistavimo paskolos garantijoje vertinimui; tokiu atveju ir įvykdžius visas kitas sąlygas, nustatytas 3.2 punkto a, b ir c papunkčiuose, valstybės garantija nebūtų laikoma valstybės pagalba, jeigu valstybės faktiškai garantuotai sumai taikoma toliau lentelėje nurodyta minimali metinė priemoka („saugaus uosto“ priemoka⁽¹¹⁾) atsižvelgiant į paskolos gavėjo reitingą⁽¹²⁾:

Kredito kokybė	Standard and Poor's	Fitch	Moody's	Metinė „saugaus uosto“ priemoka
Aukščiausia kokybė	AAA	AAA	Aaa	0,4 %
Labai didelis mokėjimo pajėgumas	AA + AA AA –	AA + AA AA –	Aa 1 Aa 2 Aa 3	0,4 %
Didelis mokėjimo pajėgumas	A + A A –	A + A A –	A 1 A 2 A 3	0,55 %
Pakankamas mokėjimo pajėgumas	BBB + BBB BBB –	BBB + BBB BBB –	Baa 1 Baa 2 Baa 3	0,8 %
Mokėjimo pajėgumui įtakos gali turėti neigiamos sąlygos	BB + BB BB –	BB + BB BB –	Ba 1 Ba 2 Ba 3	2,0 %
Mokėjimo pajėgumas gali sumažėti dėl neigiamų sąlygų	B + B B –	B + B B –	B 1 B 2 B 3	3,8 % 6,3 %
Mokėjimo pajėgumas priklauso nuo nuolatinių palankių sąlygų	CCC + CCC CCC – CC	CCC + CCC CCC – CC C	Caa 1 Caa 2 Caa 3	Metinė „saugaus uosto“ priemoka negali būti skiriama
Nevykdo arba greitai gali nebevykdyti įsipareigojimų	SD D	DDD DD D	Ca C	Metinė „saugaus uosto“ priemoka negali būti skiriama

⁽¹⁰⁾ MVĮ reiškia mažas ir vidutines įmones, kaip apibrėžta Komisijos reglamento (EB) Nr. 70/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažoms ir vidutinėms įmonėms I priede, OL L 10, 2001 1 13, p. 33. Reglamentas su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1976/2006 (OL L 368, 2006 12 23, p. 85).

⁽¹¹⁾ Šios „saugaus uosto“ priemokos nustatytos laikantis panašų reitingą turinčių įmonių paskolų maržų, nustatytų Komisijos komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo (OL C 14, 2008 1 19, p. 6). Po tyrimo (http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/full_report.pdf – žr. tyrimo 23 ir 156-159 psl.), Komisijos užsakyto šia tema, atsižvelgta į 20 bazinių punktų bendrą sumažinimą. Šis sumažinimas atitinka paskolos ir garantijos panašios rizikos maržos skirtumą, kad būtų galima atsižvelgti į papildomas išlaidas, susijusias konkrečiai su paskolomis.

⁽¹²⁾ Lentelėje nurodomos *Standard and Poor's*, *Fitch* ir *Moody's* reitingų agentūrų reitingų kategorijos, kurios dažniausiai naudojamos bankininkystės sektoriuje, siekiant susieti jų reitingo sistemą, kaip apibūdinta 3.2 punkto d papunktyje. Reitingų nebūtinai turi suteikti specialios reitingų agentūros – lygiai taip pat priimtinos nacionalinės reitingų sistemos arba reitingų sistemos, kurias taiko bankai parodyti įsipareigojimų nevykdymo lygi, jeigu jos pateikia vienerių metų įsipareigojimų nevykdymo tikimybę, nes šį skaičių reitingavimo agentūros naudoja įmonių reitingams nustatyti; naudojant šią reitingavimo priemonę panaši klasifikacija turėtų būti galima pagal kitas sistemas.

„Saugaus uosto“ priemokos taikomos sumai, kurią valstybė faktiškai garantuoja arba netiesiogiai garantuoja kiekvienų atitinkamų metų pradžioje. Jas būtina laikyti minimaliomis, kad būtų galima taikyti bendrovei, kurios kredito reitingas yra bent jau lygus lentelėje nurodytiems reitingams ⁽¹³⁾.

Nustatant vienkartinę išankstinę garantijos priemonę, paskolos garantija nelaikoma valstybės pagalba, jeigu ji yra bent jau lygi dabartinei būsimų garantijų priemonių vertei, kaip nurodyta pirmiau, ir jeigu taikoma diskonto norma atitinka orientacinę normą ⁽¹⁴⁾.

Kaip nurodyta pirmiau pateiktoje lentelėje, ši supaprastinta metodika negali būti taikoma bendrovėms, kurių reitingas atitinka CCC/Caa reitingą arba yra žemesnis.

MVĮ, kurios anksčiau nebuvo paėmusios kreditų arba neturi pagal balansą nustatyto reitingo, pvz., tam tikroms specialiosios paskirties įmonėms arba neseniai įsteigtoms įmonėms, „saugaus uosto“ priemonė yra 3,8 %, tačiau ši priemonė jokių būdu negali būti žemesnė už tą, kuri būtų taikoma kontroliuojančiajai bendrovei ar bendrovėms.

Šios maržos retkarčiais gali būti peržiūrimos, siekiant atsižvelgti į padėtį rinkoje.

3.4. Garantijų schemas

Komisijos nuomone, valstybės garantijų schema nėra valstybės pagalba, jeigu atitinka visas šias sąlygas:

- a) schema netaikoma finansinių sunkumų turintiems paskolos gavėjams (žr. 3.2 punkto a papunktyje pateiktą informaciją).
- b) Suteikiant garantijas, galima tinkamai įvertinti jų dydį. Tai reiškia, kad garantija turi būti susieta su konkrečiu finansiniu sandoriu, kuriame nustatyta didžiausia suma ir terminas.
- c) Garantijomis užtikrinama ne daugiau kaip 80 % negrąžintos paskolos arba kito finansinio įsipareigojimo (žr. 3.2 punkto c papunktyje pateiktą informaciją ir nurodytas išimtis).
- d) Schemos sąlygos yra pagrįstos tokiu tikrovę atitinkančiu rizikos vertinimu, kad atsižvelgiant į garantijų gavėjų mokamas priemokas, labiausiai tikėtina, kad įmonės pačios finansuoja schemą. Komisijos nuomone, schemas finansavimas pačios įmonės lėšomis ir tinkamas rizikos orientavimas rodo, kad pagal schemą nustatytos garantijų priemokos atitinka rinkos kainas.

Tai reiškia, kad reikia įvertinti kiekvienos naujos garantijos riziką, atsižvelgiant į visus svarbius veiksnius (paskolos gavėjo kokybę, užstatus, garantijos trukmę ir t. t.). Remiantis šiuo rizikos tyrimu, reikia apibrėžti rizikos kategorijas ⁽¹⁵⁾, garantiją reikia priskirti vienai iš šių rizikos kategorijų ir tiesiogiai arba netiesiogiai garantuotai sumai nustatyti atitinkamą garantijos priemonę.

- e) Siekiant tinkamai ir laipsniškai įvertinti pačių įmonių schemas finansavimo aspektą, priemonių dydžio pakankamumą reikia tikrinti mažiausiai kartą per metus, remiantis faktiniu schemas nuostolių dydžiu per ekonomiškai pagrįstą laikotarpį, atitinkamai patikslinant priemokas, jeigu yra rizika, kad įmonės pačios gali nebefinansuoti schemas. Šis tikslinimas gali būti taikomas visoms suteiktoms ir būsimoms garantijoms arba tik pastarosioms.
- f) Kad būtų laikomos atitinkančiomis rinkos kainas, nustatytos priemokos turi padengti įprastinę riziką, susijusią su garantijos suteikimu, schemas administravimo išlaidas ir metinę pakankamo kapitalo grąžą, net jeigu toks kapitalas nesukaupiamas arba sukaupiamas tik iš dalies.

Administracinės išlaidos turėtų apimti bent jau specialaus pradinio rizikos vertinimo, taip pat rizikos stebėjimo ir rizikos valdymo išlaidas, susijusias su garantijos skyrimu ir administravimu.

⁽¹³⁾ Pavyzdžiui, bendrovei, kuriai bankas suteikia BBB-/Baa 3 atitinkantį kredito reitingą, kiekvienų metų pradžioje valstybės faktiškai garantuotai sumai turėtų būti taikoma mažiausiai 0,8 % metinė garantijos priemonė.

⁽¹⁴⁾ Žr. 1 išnašoje nurodytą komunikatą, kuriame nurodoma: „Orientacinė norma taip pat turi būti taikoma kaip diskonto norma dabartinėms vertėms apskaičiuoti. Tuo tikslu bus taikoma bazinė norma, padidinta 100 bazinių punktų dydžio fiksuota marža.“ (p. 4).

⁽¹⁵⁾ Išsamesnė informacija pateikta 12 išnašoje.

Dėl kapitalo grąžos Komisija nurodo, kad įprastiniams garantams yra taikomos privalomo kapitalo taisyklės, kuriomis jie įpareigojami sukaupti akcinį kapitalą, kad nebankrutuotų, pasikeitus metiniams garantijų nuostoliams. Valstybės garantijų schemoms šios taisyklės paprastai netaikomos, todėl joms tokių atsargų sudaryti nereikia. Kitaip sakant, kiekvieną kartą, kai garantijų nuostoliai viršija garantijų priemonių pajamas, trūkumas padengiamas tiesiog iš valstybės biudžeto. Dėl tokios valstybės garantijos schemai pastarosios padėtis yra palankesnė už įprastinio garanto. Kad būtų išvengta tokio neatitikimo ir valstybei būtų atlyginta už jos prisiimamą riziką, Komisijos nuomone, garantijų priemonės turi padengti pakankamo kapitalo grąžą.

Komisijos nuomone, toks kapitalas turi sudaryti 8 %⁽¹⁶⁾ nesumokėtų garantijų. Įmonėms, kurių reitingas yra AAA/AA- (Aaa/Aa3), suteiktoms garantijoms, kapitalo grąžos suma gali būti sumažinta iki 2 % nesumokėtų garantijų. Įmonėms, kurių reitingas yra A+/A- (A1/A3), suteiktoms garantijoms, kapitalo grąžos suma gali būti sumažinta iki 4 % nesumokėtų garantijų.

Įprastinę šio kapitalo grąžą sudaro rizikos priemoka, kuri gali būti padidinta su rizika nesusijusia palūkanų norma.

Visais atvejais rizikos priemoka valstybei turi būti sumokėta už pakankamą kapitalo sumą. Remdamasi savo praktika, Komisija mano, kad įprastinė rizikos priemoka už akcinį kapitalą yra lygi ne mažiau kaip 400 bazinių punktų, ir tokia rizikos priemoka turėtų būti įtraukta į pagalbos gavėjams nustatytas garantijų priemokas⁽¹⁷⁾.

Jeigu, kaip būdinga daugeliui valstybės garantijų schemų, schemai kapitalo neskiriama ir dėl to valstybė nesumoka jokio piniginio įnašo, į su rizika nesusijusią palūkanų normą atsižvelgti nereikia. Kitais atvejais, jeigu valstybė iš tikrųjų suteikia pagrindinį kapitalą, ji dėl to turi patirti skolinimosi išlaidas, o schemai šie grynieji pinigai duoda naudos, nes ji gali juos investuoti. Todėl valstybei už suteiktą sumą taip pat turi būti sumokėta su rizika nesusijusi palūkanų norma. Be to, šis mokestis turėtų būti išskaičiuotas iš schemos finansinių pajamų ir nebūtinai turėtų įtakos garantijų priemonėms⁽¹⁸⁾. Komisijos nuomone, dešimties metų valstybės obligacijos pelną galima naudoti kaip tinkamą su rizika nesusijusios palūkanų normos pakaitalą, laikomą normalia kapitalo grąžą.

- g) Siekiant užtikrinti skaidrumą, schemoje turi būti numatytos būsimų garantijų suteikimo sąlygos, pavyzdžiui, tinkamus reitingus turinčios bendrovės, ir prireikus nurodytas sektorius ir dydis, maksimali suma ir garantijų trukmė.

3.5. Garantijų schemų MVĮ vertinimas

Atsižvelgiant į ypatingą MVĮ padėtį ir siekiant joms sudaryti palankesnes sąlygas gauti finansavimą, ypač pasinaudojant garantijų schemomis, tokioms įmonėms suteikiamos dvi galimybės:

- „saugaus uosto“ priemonės, kaip apibrėžta dalyje apie individualias garantijas MVĮ;
- garantijų schemų vertinimas, sudarant galimybę taikyti vienintelę priemonę ir išvengti būtinybės nustatyti pagalbą gaunančios MVĮ individualų reitingą;

⁽¹⁶⁾ Laikantis kapitalo reikalavimų, nustatytų 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/48/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo (OL L 177, 2006 6 30, p. 1) 75 straipsnyje, iškartu su minėtos Direktyvos VI priedu (41 ir tolesnės dalys).

⁽¹⁷⁾ Kai BBB reitingą turinčiai įmonei suteikta garantija lygi 100, atsargos, kurias reikia sukaupti, turi sudaryti 8. Taikant 400 bazinius punktus (arba 4 %) šiai sumai, metinės kapitalo išlaidos yra $8 \times 4 \% = 0,32$ % garantuotos sumos ir dėl to atitinkamai pasikeičia garantijos kaina. Jeigu pagal schemą tokiai įmonei nustatytas išpareigojimų nevykdymo lygis yra, pavyzdžiui, 0,35 %, o metinės administravimo išlaidos yra 0,1 %, garantijos, kuri nelaikoma pagalba, kaina per metus bus 0,77 %.

⁽¹⁸⁾ Tokiu atveju ir jeigu su rizika nesusijusi palūkanų norma yra 5 %, metinė atsargų, kurias reikia sukaupti, kaina lygi $8 \% \times (4 \% + 5 \%) = 0,72$ % garantuotos sumos, esant tokiai pačiai garantijai, kuri lygi 100, ir atsargoms, kurios yra 8. Remiantis ta pačia prielaida (išpareigojimų nevykdymo koeficientas – 0,35 % ir administracinės išlaidos – 0,1 %), metinė garantijos kaina būtų 0,77 %, o papildomas 0,4 % mokestis būtų pagal schemą mokamas valstybei.

Abiejų taisyklių taikymo sąlygos yra tokios:

„Saugaus uosto“ priemonių naudojimas garantijų schemose MVI

Atsižvelgiant į supaprastinimo pasiūlymus, susijusius su individualiomis garantijomis, MVI skirtos garantijų schemos iš esmės taip pat gali būti laikomos finansuojamomis pačių įmonių ir nelaikomos valstybės pagalba, jeigu taikomos 3.3 punkte remiantis įmonių reitingais nustatytos mažiausios „saugaus uosto“ priemokos ⁽¹⁹⁾. Kitos sąlygos, nustatytos 3.4 punkto a, b ir c papunkčiuose ir 3.4 punkto g papunktyje, vis dar turi būti įvykdytos bei 3.4 punkto d, e ir f papunkčiuose nustatytos sąlygos laikomos įvykdytomis, naudojant minimalias metines priemokas, nustatytas 3.3 punkte.

Vienkartinių priemonių naudojimas garantijų schemose MVI

Komisija žino, kad kiekvieno paskolos gavėjo individualus rizikos vertinimas yra brangiai kainuojantis procesas, kuris gali būti netinkamas tais atvejais, kai schema apima daug mažų paskolų, kurioms ji atlieka rizikos paskirstymo priemonės funkciją.

Todėl, kai schema yra susijusi tik su MVI skirtomis garantijomis ir garantuota suma pagal tą schemą vienai įmonei neviršija 2,5 mln. EUR, Komisija, nukrypdama nuo 3.4 punkto d papunkčio nuostatų, gali neprieštarauti, kad visiems paskolos gavėjams būtų taikoma viena bendra metinė garantijos priemoka. Tačiau, kad pagal tokią schemą suteikiamas garantijas būtų galima nelaikyti valstybės pagalba, tokia schema turėtų ir toliau būti laikoma finansuojama pačių įmonių, o visos kitos sąlygos, nustatytos 3.4 punkto a, b ir c papunkčiuose bei 3.4 punkto e, f ir g papunkčiuose, vis vien turi būti įvykdytos.

3.6. Kada garantija savaime nėra valstybės pagalba

Jeigu garantija neatitinka kurios nors iš 3.2–3.5 punktuose nustatytų sąlygų, tai nereiškia, kad garantija arba garantijų schema savaime laikoma valstybės pagalba. Jeigu kyla abejonių dėl to, ar planuojama garantija arba garantijų schema tikrai yra valstybės pagalba, apie ją reikėtų pranešti Komisijai.

4. GARANTIJOS SU PAGALBOS ELEMENTU

4.1. Bendro pobūdžio informacija

Jeigu individuali garantija arba garantijų schema neatitinka rinkos ekonomikos investuotojo principo, ji laikoma susijusia su valstybės pagalba. Todėl, norint patikrinti, ar tokia pagalba yra suderinama pagal konkrečią valstybės pagalbos išimtį, reikia kiekybiškai įvertinti valstybės pagalbos elementą. Iš esmės valstybės pagalbos elementas laikomas lygus skirtumui tarp individualiai arba pagal garantijų schemą suteiktos garantijos atitinkamos rinkos kainos ir už tą priemonę iš tikrųjų sumokėtos kainos.

Susiję metiniai grynųjų pinigų subsidijos ekvivalentai turėtų būti diskontuojami pagal jų dabartinę vertę, taikant orientacinę normą, o paskui susumuojami, kad būtų galima apskaičiuoti bendrą subsidijos ekvivalentą.

Apskaičiuodama garantijos pagalbos elementą, Komisija ypatingą dėmesį kreipia į šiuos elementus:

- a) Ar individualios garantijos atveju paskolos gavėjas turi finansinių sunkumų? Ar garantijų schemų atvejais schemos tinkamumo kriterijuose numatyta, kad tokios įmonės negali būti įtrauktos? (žr. 3.2 punkto a papunktyje pateiktą informaciją)?

Komisija nurodo, kad finansinių sunkumų turinčioms įmonėms rinkos garantas, jeigu toks yra, garantijos suteikimo metu turėtų taikyti didelę priemoną dėl tikėtino išpareigojimų nevykdymo lygio. Jeigu tikimybė, kad paskolos gavėjas nesugebės grąžinti paskolos, tampa ypač didelė, tokia rinkos norma gali nebeegzistuoti, o išimtiniais atvejais garantijos pagalbos elementas gali pasirodyti esąs toks didelis, kaip suma, kurią iš tikrųjų padengia minėta garantija.

⁽¹⁹⁾ Apima nuostatą, kad MVI, kurios anksčiau nebuvo paėmusios kredito arba neturi pagal balansą nustatyto reitingo, „saugaus uosto“ priemoka yra 3,8 % ir jokių būdu negali būti žemesnė už priemoną, kuri būtų taikoma kontroliuojančiosioms bendrovėms.

- b) Ar tokios garantijos dydį galima patikimai įvertinti jos suteikimo metu?

Tai reiškia, kad garantijos turi būti susietos su konkrečiu finansiniu sandoriu, kuriame nustatyta didžiausia suma ir terminas. Todėl neterminuotas garantijas Komisija iš esmės laiko nesuderinamomis su Sutarties 87 straipsniu.

- c) Ar garantija padengiama daugiau kaip 80 % kiekvienos negrąžintos paskolos arba kito finansinio įsipareigojimo? (žr. 3.2 punkto c papunktyje pateiktą informaciją ir nurodytas išimtis)

Stengiantis įsitikinti, kad paskolos davėjas yra iš tikrųjų suinteresuotas tinkamai įvertinti su skolinimo operacija susijusią riziką, nuo jos apsidrausti bei ją sumažinti, o ypač tinkamai įvertinti paskolos gavėjo patikimumą, Komisija mano, kad mažiausiai 20 % sumos turėtų likti nepadengtos valstybės garantija, kad paskolos davėjas ⁽²⁰⁾ būtų suinteresuotas tinkamai užtikrinti savo paskolas ir sumažinti sandorio riziką. Todėl Komisija apskritai atidžiau nagrinėja bet kokią garantiją arba garantijų schemą, taikomą visam (arba beveik visam) finansiniam sandoriui, išskyrus tuos atvejus, kai valstybė narė ją tinkamai pagrindžia, pavyzdžiui, specifiniu sandorio pobūdžiu.

- d) Ar buvo atsižvelgta į garantijos ir paskolos (arba kito finansinio įsipareigojimo) ypatumus, nustatant garantijos rinkos priemoną, naudojamą pagalbos elementui apskaičiuoti, palyginant ją su iš tikrųjų sumokėta priemoka (žr. 3.2 punkto d papunktyje pateiktą informaciją)?

4.2. Individualių garantijų pagalbos elementas

Individualiai garantijai grynųjų pinigų subsidijos ekvivalentas turėtų būti skaičiuojamas kaip skirtumas tarp garantijos rinkos kainos ir iš tikrųjų sumokėtos kainos.

Kai tam tikros rūšies sandoriui nesuteikiamos garantijos rinkoje, nežinoma garantijos rinkos kaina. Tokiu atveju pagalbos elementą reikėtų skaičiuoti taip pat, kaip lengvatinės paskolos subsidijos ekvivalentą, būtent palūkanų subsidiją skaičiuojant kaip skirtumą tarp konkrečios rinkos palūkanų normos, kurią ši įmonė mokėtų be garantijos, ir palūkanų normos, kuri jai taikoma dėl suteiktos valstybės garantijos, atsižvelgiant į visas sumokėtas priemokas. Jeigu rinkos palūkanų norma nežinoma ir jeigu valstybė narė nori naudoti orientacinę palūkanų normą, Komisija pabrėžia, kad individualios garantijos pagalbos intensyvumas turi būti skaičiuojamas laikantis sąlygų, nustatytų komunikate dėl orientacinių normų ⁽²¹⁾. Tai reiškia, kad tinkamą dėmesį reikia atkreipti į sumą, kuria iki maksimalaus dydžio turi būti padidinta bazinė palūkanų norma, siekiant atsižvelgti į tam tikrą rizikos profilį, susijusį su garantuojama operacija, įmonėmis, kurioms suteikiama garantija, ir pateiktais užstatais.

4.3. Individualių garantijų MVĮ pagalbos elementas

MVĮ taip pat gali būti taikoma 3.3 punkte apibūdinta supaprastinta vertinimo sistema. Tokiu atveju, jeigu priemonė už atitinkamą garantiją neatitinka jos reitingo kategorijai nustatytos minimalios vertės, skirtumas tarp minimalaus lygio ir taikomos priemokos laikomas pagalba. Jeigu garantija suteikiama ilgesniam kaip vienerių metų laikotarpiui, metiniai trūkumai diskontuojami taikant tam tikrą orientacinę normą ⁽²²⁾.

Tik aiškiais ir atitinkamos valstybės narės tinkamai pagrįstais atvejais Komisija gali pritarti kokiam nors nukrypimui nuo šių taisyklių. Tačiau ir tokiais atvejais būtina remtis rizikos vertinimu.

4.4. Garantijų schemų pagalbos elementas

Garantijų schemose kiekvienos garantijos grynųjų pinigų subsidijos ekvivalentas schemoje yra lygus skirtumui tarp iš tikrųjų taikomos priemokos (jeigu ji taikoma) ir priemokos, kuri būtų taikoma pagal lygiavertę ne pagalbos schemą, nustatytą vadovaujantis 3.4 punkte nustatytais sąlygomis. Todėl pirmiau nurodytos

⁽²⁰⁾ Darant prielaidą, kad įmonė valstybei ir kredito įstaigai suteikia atitinkamo dydžio užstatą.

⁽²¹⁾ Žr. 11 išnašoje nurodytą komunikatą.

⁽²²⁾ Išsamesnė informacija pateikta 14 išnašoje.

teorinės priemokos, pagal kurias yra apskaičiuojamas pagalbos elementas, turi padengti įprastinę riziką, susijusią su garantija, taip pat ir administracines bei kapitalo išlaidas ⁽²³⁾. Tokio subsidijos ekvivalento apskaičiavimo tikslas yra užtikrinti, kad ir per vidutinės trukmės ir ilgąjį laikotarpį bendra pagalba, suteikta pagal schemą, būtų lygi schemos trūkumui padengti valdžios institucijų sumokėtoms sumoms.

Kadangi valstybės garantijų schemų atveju specifinės individualių atvejų savybės gali būti nežinomos tuo metu, kai reikia įvertinti schemą, pagalbos elementą būtina įvertinti atsižvelgiant į schemos nuostatas.

Pagalbos elementus garantijų schemose taip pat galima apskaičiuoti taikant Komisijos jau patvirtintas metodikas, pranešus apie jas pagal valstybės pagalbos srityje Komisijos priimtą reglamentą, pavyzdžiui, 2006 m. spalio 24 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1628/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo nacionalinei regioninei investicinei pagalbai ⁽²⁴⁾, arba 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1857/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažoms ir vidutinėms įmonėms, kurios verčiasi žemės ūkio produktų gamyba, iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 70/2001 ⁽²⁵⁾, jeigu tokioje patvirtintoje metodikoje yra aiškiai nurodytos atitinkamų garantijų ir pagrindinių sandorių rūšys.

Tik aiškiais ir atitinkamos valstybės narės tinkamai pagrįstais atvejais Komisija gali pritarti kokiam nors nukrypimui nuo šių taisyklių. Tačiau ir tokiais atvejais būtina remtis rizikos vertinimu.

4.5. Garantijų schemų MVĮ pagalbos elementas

3.5 punkte apibūdintos dvi supaprastinimo priemonės, susijusios su garantijų schemomis MVĮ, taip pat gali būti taikomos apskaičiuojant pagalbą. Abiejų taisyklių taikymo sąlygos yra tokios:

„Saugaus uosto“ priemonių naudojimas garantijų schemose MVĮ

MVĮ taip pat gali būti taikoma 3.5 punkte apibūdinta supaprastinta vertinimo sistema. Tokiu atveju, jeigu priemoka už tam tikrą garantijų kategoriją garantijų schemoje neatitinka jos reitingo kategorijai ⁽²⁶⁾ nustatytos minimalios vertės, skirtumas tarp minimalaus lygio ir taikomos priemokos laikomas pagalba ⁽²⁷⁾. Jeigu garantija suteikiama ilgesniam kaip vienerių metų laikotarpiui, metiniai trūkumai diskontuojami taikant orientacinę normą ⁽²⁸⁾.

Vienkartinių priemonių naudojimas garantijų schemose MVĮ

Kadangi valstybės pagalba, teikiama pagal garantijų schemą MVĮ, gali mažiau iškraipyti konkurenciją, Komisijos nuomone, jeigu pagalbos schema yra susijusi tik su garantijomis MVĮ, kai garantuota suma pagal atitinkamą schemą vienai įmonei neviršija 2,5 mln. EUR, Komisija, nukrypdama nuo 4.4 punkto nuostatų, gali neprieštarauti apskaičiuotam atitinkamos schemos pagalbos intensyvumui ir nereikalauti vertinti kiekvienos individualios garantijos arba rizikos kategorijos toje schemoje ⁽²⁹⁾.

⁽²³⁾ Kiekvienai rizikos kategorijai apskaičiavimą galima apibendrinti kaip skirtumą tarp (a) nesumokėtos garantuotos sumos, padaugintos iš atitinkamos rizikos kategorijos rizikos koeficiento („rizika“ – įsipareigojimų nevykdymo tikimybė, atsižvelgus į administracines ir kapitalo išlaidas), kuris atitinka rinkos priemonę, ir (b) bet kurios sumokėtos priemokos, t. y. (garantuota suma × rizika) – sumokėta priemoka.

⁽²⁴⁾ OL L 302, 2006 11 1, p. 29.

⁽²⁵⁾ OL L 358, 2006 12 16, p. 3.

⁽²⁶⁾ Apimagalimybę, pagal kurią MVĮ, kurios anksčiau nebuvo paėmusios kredito arba neturi pagal balansą nustatyto reitingo, „saugaus uosto“ priemoka yra 3,8 % ir jokių būdu negali būti žemesnė už tą, kuri būtų taikoma kontroliuojančiajai bendrovei ar bendrovėms.

⁽²⁷⁾ Kiekvienai rizikos kategorijai apskaičiavimą galima apibendrinti taip: nesumokėtą garantuotą sumą padauginus iš skirtumo tarp (a) tai rizikos kategorijai taikomos „saugaus uosto“ procentinės priemokos ir (b) sumokėtos procentinės priemokos, t. y. (garantuota suma × „saugaus uosto“ priemoka – sumokėta priemoka).

⁽²⁸⁾ Išsamesnė informacija pateikta 11 išnašoje.

⁽²⁹⁾ Neatsižvelgiant į rizikos kategoriją, apskaičiavimą galima apibendrinti kaip skirtumą tarp (a) nesumokėtos garantuotos sumos, padaugintos iš atitinkamos schemos rizikos koeficiento („rizika“ – įsipareigojimų nevykdymo tikimybė, atsižvelgus į administracines ir kapitalo išlaidas), ir (b) bet kurios sumokėtos priemokos, t. y. (garantuota suma × rizika) – sumokėta priemoka.

5. GARANTIJOMIS SUTEIKIAMOS VALSTYBĖS PAGALBOS SUDERINAMUMAS SU BENDRAJA RINKA

5.1. Bendro pobūdžio informacija

Komisija turi išnagrinėti valstybės garantijas, kurioms taikoma Sutarties 87 straipsnio 1 dalis, kad nustatytų, ar jos yra suderinamos su bendrąja rinka. Prieš atliekant tokį suderinamumo vertinimą, reikia nustatyti pagalbos gavėją.

5.2. Vertinimas

Šios pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka Komisija vertina pagal tas pačias taisykles, kurios taikomos kitų rūšių pagalbos priemonėms. Konkrečius kriterijus suderinamumui įvertinti Komisija išaiškino ir smulkiai išdėstė pagrinduose ir gairėse dėl horizontalios, regioninės ir sektorių pagalbos ⁽³⁰⁾. Atliekant tokį vertinimą, pirmiausia turi būti atsižvelgta į pagalbos intensyvumą, pagalbos gavėjų savybes ir siekiamus tikslus.

5.3. Sąlygos

Komisija pritaria garantijoms, tik jeigu jų suteikimas yra sutartimi susietas su konkrečiomis sąlygomis, kuriomis gali būti numatytas net garantiją gaunančios įmonės priverstinio bankroto paskelbimas arba bet kokia kita panaši procedūra. Dėl šių sąlygų šalys turi susitarti pirmą kartą suteikiant garantiją. Jeigu valstybė narė nori suteikti garantiją taikydama kitas sąlygas, nei buvo sutarta garantijos suteikimo etape, Komisijos nuomone, tokios garantijos suteikimas yra naujos pagalbos suteikimas, apie kurį reikia pranešti pagal Sutarties 88 straipsnio 3 dalį.

6. ATASKAITOS, KURIAS KOMISIJAI TURI PATEIKTI VALSTYBĖS NARĖS

Pagal bendruosius stebėsenos įsipareigojimus ⁽³¹⁾, siekiant toliau stebėti naujus pokyčius finansų rinkose ir kadangi valstybės garantijų vertė yra sunkiai nustatoma ir ilgainiui keičiasi, ypač svarbu reguliariai peržiūrėti Komisijos patvirtintas garantijų schemas pagal Sutarties 88 straipsnio 1 dalį. Todėl valstybės narės Komisijai turi teikti ataskaitas.

Dėl garantijų schemų, kurios laikomos pagalba, tokias ataskaitas reikia pateikti bent jau garantijos galiojimo laikotarpio pabaigoje ir pranešant apie schemos pakeitimą. Tačiau Komisija gali reikalauti tokias ataskaitas teikti dažniau, pavyzdžiui, kiekvienais metais, atsižvelgdama į konkretų atvejį.

Garantijų schemoms, kurios Komisijos sprendimu nelaikomos valstybės pagalba, ypač tais atvejais, kai nėra patikimų ankstesnių duomenų apie schemą, Komisija, priimdama sprendimą apie valstybės pagalbos nebuvimą, gali prašyti pateikti tokias ataskaitas, kiekvienu konkrečiu atveju nurodydama teiktinų ataskaitų dažnumą ir turinį.

Ataskaitose turėtų būti pateikta bent jau ši informacija:

- a) suteiktų garantijų skaičius ir suma;
- b) laikotarpio pabaigoje nesumokėtų garantijų skaičius ir suma;
- c) per metus neįvykdytų garantijų skaičius ir vertė (kiekviena garantija atskirai);
- d) metinės pajamos:
 - 1) pajamos iš taikomų priemonių;
 - 2) pajamos iš susigrąžintų sumų;
 - 3) kitos pajamos (pvz., indėlių arba investicijų palūkanos ir t. t.);

⁽³⁰⁾ Žr. konkurencijos teisė, taikoma valstybės pagalbai Europos bendrijoje:
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/legislation.html.
Žr. konkrečioms sektoriams taikoma valstybės pagalbos teisė; žemės ūkio srityje:
http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/leg/index_en.htm
ir transporto srityje:
http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/transport_en.htm

⁽³¹⁾ Pavyzdžiui, 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančiame Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles (OL L 140, 2004 4 30, p. 1). Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 271/2008 (OL L 82, 2008 3 25, p. 1).

- e) metinės išlaidos:
 - 1) administracinės išlaidos;
 - 2) kompensacijos, išmokėtos už suteiktas garantijas;
- f) metinis perviršis (trūkumas) (pajamų ir išlaidų skirtumas); ir
- g) nuo schemos pradžios sukauptas perviršis (trūkumas) ⁽³²⁾.

Individualių garantijų ataskaitose panašiai turėtų būti pateikiama daugiausia d-g papunkčiuose nurodyta informacija.

Visais atvejais Komisija atkreipia valstybių narių dėmesį į tai, kad pateikiamos tolimos datos ataskaitos padeda garantuoti reikiamų duomenų surinkimą nuo schemos taikymo pradžios ir juos sujungti kiekvienais metais.

Be to, valstybių narių dėmesys atkreipiamas į tai, kad nors nereikalaujama pranešti apie individualiai arba pagal schemą suteikiamas garantijas, kurios nelaikomos pagalba, Komisijai gali tekti patikrinti, ar garantija ar schema neturi pagalbos elementų, pavyzdžiui, gavus skundą. Tokiu atveju Komisija prašys iš susijusios valstybės narės informacijos, panašios į pirmiau nurodytą informaciją, kurią reikia pateikti ataskaitose.

Jeigu ataskaitas jau reikia pateikti pagal specialius atskaitomybės įpareigojimus, nustatytus valstybės pagalbos srityje taikomuose bendrosios išimties reglamentuose, gairėse arba pagrinduose, tokios specialios ataskaitos pakeis ataskaitas, kurias reikia pateikti laikantis šio garantijų ataskaitų pateikimo įpareigojimo, jeigu į jas bus įtraukta pirmiau išvardyta informacija.

7. ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS

Komisija ragina valstybės nares patikslinti savo esamas garantijų priemones atsižvelgiant į šio pranešimo nuostatas iki 2010 m. sausio 1 d.

⁽³²⁾ Jeigu schema veikia daugiau nei 10 metų, reikia pateikti tik paskutinių dešimties metų trūkumo arba perviršio sumas.